

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

4. září 2025*

„Řízení o předběžné otázce – Sociální zabezpečení – Migrující pracovníci – Použitelné právní předpisy – Nařízení (ES) č. 883/2004 – Článek 13 odst. 1 – Nařízení (ES) č. 987/2009 – Článek 14 odst. 8 a 10 – Pracovník obvykle zaměstnaný ve více členských státech – Výkon méně než 25 % činnosti v členském státě bydliště – Pojem ‚podstatná část činnosti‘ – Kritéria týkající se pracovní doby nebo odměny – Zohlednění jiných okolností – Doba trvání období relevantního pro posouzení – Posuzovací pravomoc příslušných institucí“

Ve věci C-203/24 [Hakamp]ⁱ,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska) ze dne 15. března 2024, došlým Soudnímu dvoru dne 15. března 2024, v řízení

KN

proti

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení: A. Kumin, předseda senátu, F. Biltgen (zpravodaj), předseda prvního senátu, a I. Ziemele, soudce,

generální advokát: A. Rantos,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za KN: M. J. van Dam, advocaat,
- za nizozemskou vládu: M. K. Bulterman a M. H. S. Gijzen, jako zmocněnci,
- za českou vládu: J. Benešová, M. Smolek a J. Vlácil, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádné ze zúčastněných stran.

- za francouzskou vládu: R. Bénard a M. Guiresse, jako zmocněnci,
- za vládu Lichtenštejnského knížectví: A. Entner-Koch a R. Schobel, jako zmocněnkyně,
- za Evropskou komisi: B.-R. Killmann a F. van Schaik, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 13 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 465/2012 ze dne 22. května 2012 (Úř. věst. 2012, L 149, s. 4) (dále jen „nařízení č. 883/2004“), jakož i čl. 14 odst. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2009, L 284, s. 1), ve znění nařízení č. 465/2012 (dále jen „nařízení č. 987/2009“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi KN, zaměstnancem, a Raad van Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (správní rada sociální pojišťovny, Nizozemsko) (dále jen „SVB“) ve věci prozatímního určení právních předpisů, které se na něj vztahují v oblasti sociálního zabezpečení.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 883/2004

- 3 Body 1, 3 a 45 odůvodnění nařízení č. 883/2004 znějí následovně:
 - „(1) Pravidla pro koordinaci vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení spadají do rámce volného pohybu osob a měla by přispívat ke zvýšení životní úrovně a zlepšení podmínek zaměstnání.
 - [...]
 - (3) Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství [...] bylo vícekrát změněno a aktualizováno nejen s ohledem na vývoj na úrovni Společenství, včetně rozsudků Soudního dvora, ale také na změny vnitrostátních právních předpisů. Takové faktory přispěly k tomu, že pravidla

Společenství pro koordinaci se stala složitými a rozsáhlými. Nahrazení a současná aktualizace a zjednodušení těchto pravidel má proto zásadní význam pro dosažení cíle volného pohybu osob.

[...]

(45) Jelikož cíle zamýšleného kroku, totiž opatření pro koordinaci k zaručení možnosti účinného výkonu práva na volný pohyb osob, nemůže být dosaženo uspokojivě na úrovni členských států, a proto z důvodu rozsahu a účinků jich může být lépe dosaženo na úrovni Společenství [...]"

4 Článek 11 uvedeného nařízení stanoví:

„1. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určí v souladu s touto hlavou.

[...]"

5 Článek 13 uvedeného nařízení, nadepsaný „Výkon činností ve dvou nebo více členských státech“, v odstavci 1 stanoví:

„Na osobu, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, se vztahují:

- a) právní předpisy členského státu, na jehož území má bydliště, vykonává-li podstatnou část své činnosti v tomto členském státě, nebo
- b) nevykonává-li podstatnou část své činnosti v členském státě, na jehož území má bydliště,
 - i) právní předpisy členského státu, na jehož území se nachází sídlo nebo místo podnikání podniku nebo zaměstnavatele, pokud je tato osoba zaměstnána jedním podnikem nebo zaměstnavatelem [...]

[...]"

Nařízení č. 987/2009

6 Bod 1 odůvodnění nařízení č. 987/2009 zní následovně:

„Nařízení [č. 883/2004] modernizuje pravidla pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení členských států a upřesňuje přitom jejich prováděcí opatření a postupy a zjednodušuje je ve prospěch všech dotčených subjektů. Je třeba k němu stanovit prováděcí pravidla.“

7 Článek 14 uvedeného nařízení, nadepsaný „Podrobnosti týkající se článků 12 a 13 [nařízení č. 883/2004]“, v odstavci 8 stanoví:

„Pro účely čl. 13 odst. 1 a 2 [nařízení č. 883/2004] se slovy ‚podstatná část zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti‘ vykonávaná v členském státě rozumí, že je zde vykonávána kvantitativně podstatná část všech činností zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, aniž by se nutně jednalo o hlavní část těchto činností.“

Pro určení toho, zda je podstatná část činností vykonávána v členském státě, budou zohledněna tato orientační kritéria:

- a) v případě zaměstnanecké činnosti pracovní doba nebo odměna a
- b) v případě samostatné výdělečné činnosti obrat, pracovní doba, počet poskytnutých služeb nebo příjem.

Podíl nižší než 25 % dle výše uvedeného kritéria je v rámci celkového hodnocení ukazatelem toho, že v příslušném členském státě podstatná část činností vykonávána není.“

8 Článek 14 odst. 10 uvedeného nařízení stanoví:

„Pro stanovení použitelných právních předpisů podle odstavců 8 a 9 zohlední příslušné instituce situaci předpokládanou pro období následujících 12 kalendářních měsíců.“

9 Článek 16 téhož nařízení, který upravuje „Provádění článku 13 [nařízení č. 883/2004]“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Osoba, která vykonává činnosti ve dvou nebo více členských státech, o tom uvědomí instituci určenou příslušným orgánem členského státu, v němž má své bydliště.

2. Určená instituce místa bydliště, neprodleně určí právní předpisy použitelné na dotyčnou osobu s ohledem na článek 13 [nařízení č. 883/2004] a článek 14 [nařízení č. 987/2009]. Toto určení bude jen prozatímní. Tato instituce informuje určené instituce jednotlivých členských států, v nichž je činnost vykonávána, o svém prozatímním určení.“

Rozhodnutí Smíšeného výboru Evropského hospodářského prostoru (EHP)

10 Příloha VI (Sociální zabezpečení) Dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3; Zvl. vyd. 11/52, s. 3) obsahuje na základě rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 76/2011 ze dne 1. července 2011, kterým se mění příloha VI (Sociální zabezpečení) a protokol 37 k Dohodě o EHP (Úř. věst. 2011, L 262, s. 33), které vstoupilo v platnost dne 1. června 2012, nařízení č. 883/2004 a nařízení č. 987/2009, jako „uváděné akty“. Uvedená nařízení se v Lichtenštejnsku použijí ode dne 1. června 2012.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

11 V roce 2016 měl KN bydliště v Nizozemsku. V období od 4. února do 31. prosince 2016 (dále jen „sporné období“) pracoval jako vůdce plavidla vnitrozemské plavby (dále jen „loď“) registrovaného v Nizozemsku, jehož vlastníkem a provozovatelem byla společnost provozující námořní dopravu registrovaná a usazená v Nizozemsku. KN pracoval v Belgii, v Německu a v Nizozemsku. Podle lodního deníku se v roce 2016 plavil přibližně 22 % celkové doby své plavby v Nizozemsku. Během sporného období byl KN zapsán v evidenci zaměstnanců zaměstnavatele usazeného v Lichtenštejnsku.

12 Z uvedeného lodního deníku rovněž vyplývá, že již v letech 2013 a 2014 se loď plavila v Nizozemsku 22 % a 24 % celkové doby plavby. Během uvedeného období však KN nepracoval ani pro daného zaměstnavatele usazeného v Lichtenštejnsku, ani na uvedené lodi.

- 13 Dopisem ze dne 25. července 2017 požádala příslušná instituce Lichtenštejnského knížectví na základě článku 6 nařízení č. 987/2009 SVB o prozatímní určení právních předpisů použitelných na KN pro sporné období.
- 14 Rozhodnutím ze dne 8. listopadu 2019 považovala SVB za použitelné pro sporné období nizozemské právní předpisy a vydala osvědčení potvrzující použití nizozemského systému sociálního zabezpečení (osvědčení A1) pro toto období.
- 15 KN podal stížnost, kterou SVB zamítla rozhodnutím ze dne 6. března 2020 z důvodu, že dotyčný během sporného období vykonával podstatnou část své zaměstnanecké činnosti v Nizozemsku. Pro učinění tohoto závěru SVB zohlednila nejen dobu plavby lodi, na které KN pracoval, jak vyplývá z lodního deníku, ale rovněž skutečnost, že měl bydliště v Nizozemsku, že loď tam byla registrována a její vlastník a provozovatel tam byl usazen.
- 16 Vzhledem k tomu, že jeho žaloba proti uvedenému rozhodnutí SVB byla rečtbank Midden-Nederland (Soud prvního stupně Midden-Nederland, Nizozemsko) zamítnuta, podal KN odvolání k Centrale Raad van Beroep (odvolací soud ve věcech sociálního zabezpečení a veřejné služby, Nizozemsko), přičemž předložil dokumenty, z nichž vyplývá, že jeho pracovní doba v Nizozemsku byla během sporného období omezena na 18,5 % jeho celkové pracovní doby.
- 17 Rozsudkem ze dne 19. května 2022 Centrale Raad van Beroep (odvolací soud ve věcech sociálního zabezpečení a veřejné služby) toto odvolání zamítl s tím, že nizozemské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení byly ve sporném období skutečně použitelné. Podle uvedeného soudu lze mít za to, že pracovník, který vykonává méně než 25 % své zaměstnanecké činnosti v členském státě bydliště, vykonával nicméně podstatnou část této činnosti v tomto státě, pokud v tomto smyslu existuje dostatek dalších indicií.
- 18 Centrale Raad van Beroep (odvolací soud ve věcech sociálního zabezpečení a veřejné služby) měl za to, že SVB dostatečně prokázala, že KN vykonával podstatnou část své zaměstnanecké činnosti v členském státě bydliště, přičemž v tomto ohledu zohlednila, že loď, na které pracoval, se plavila v Nizozemsku rovněž v letech 2013 a 2014 po dobu 22 % a 24 % celkové doby své plavby, že dotyčný měl v Nizozemsku bydliště, že loď tam byla registrována a vlastník a provozovatel lodi tam byl usazen.
- 19 KN podal proti rozhodnutí Centrale Raad van Beroep (odvolací soud ve věcech sociálního zabezpečení a veřejné služby) k Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska), který je předkládajícím soudem, kasační opravný prostředek. Tvrdí, že Centrale Raad van Beroep (odvolací soud ve věcech sociálního zabezpečení a veřejné služby) tím, že za účelem posouzení místa výkonu podstatné části zaměstnanecké činnosti zohlednil irelevantní okolnosti, nesprávně uplatnil článek 13 nařízení č. 883/2004 a čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009. Kromě toho podle KN uvedený soud pochybil, když nezohlednil skutečnost, že zaměstnavatel je usazen v Lichtenštejnsku a k nalodění a vylodění lodi došlo v Belgii, a nikoli v Nizozemsku.
- 20 V tomto kontextu si předkládající soud položil několik otázek.
- 21 Zprv se uvedený soud táže, jaké okolnosti mohou být relevantní pro závěr, že pracovníci, kteří odpracují méně než 25 % své pracovní doby v členském státě bydliště, zde vykonávají podstatnou část své zaměstnanecké činnosti.

- 22 Podle předkládajícího soudu z použití výrazů „*mede*“ („[rovněž]“) a „*indicatieve criteria*“ („orientační kritéria“) a podstatného jména „*indikatie*“ („ukazatel“) v čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 v nizozemském znění nesporně vyplývá, že v případě, že pracovní doba nebo odměna v členském státě bydliště představuje podíl nižší než 25 % těchto kritérií předpokládaných pro všechny činnosti pracovníka v různých členských státech, existuje možnost zohlednit v rámci celkového posouzení situace uvedeného pracovníka i jiné okolnosti.
- 23 Přitom nejenže čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 neuvádí, jaké mohou být tyto jiné relevantní okolnosti, ale je rovněž obtížné zjistit, jaký význam by měl být přikládán poslednímu pododstavci uvedeného odstavce 8, podle něhož podíl nižší než 25 % tam uvedených hraničních určovatелů je ukazatelem toho, že v členském státě bydliště podstatná část činností vykonávána není.
- 24 Znění čl. 13 odst. 1 písm. a) nařízení č. 883/2004 umožňuje podle předkládajícího soudu tvrdit, že pojem „podstatná část“ se musí vztahovat k zaměstnání dotyčné osoby. Článek 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 objasňuje, že se musí jednat o podíl na činnostech, který je kvantitativně podstatný. Předkládající soud se tedy přiklání k závěru, že ostatní okolnosti musí mít přímou souvislost s výkonem činnosti, odkazovat na místo výkonu činnosti a vést ke kvantitativním závěrům ohledně podílu činnosti vykonávané dotčenou osobou v členském státě bydliště na její celkové činnosti.
- 25 Předkládající soud má zadruhé za to, že z různých okolností, které je třeba vzít v úvahu, je třeba vyloučit místo, kde je loď registrována, místo, kde je usazen vlastník a provozovatel lodi, dále místo, kde se zaměstnanec nalodí nebo vyloďí, či také údaje o čase nebo místě plavby během let, kdy pracovník nebyl zaměstnán u svého lichtenštejnského zaměstnavatele. Kromě toho místo bydliště pracovníka nemůže být podle předkládajícího soudu relevantním údajem, jelikož čl. 13 odst. 1 nařízení č. 883/2004 odpovídá právě případu, kdy pracovník vykonává část své činnosti v členském státě bydliště. Ani místo usazení zaměstnavatele nemá souvislost s výkonem činností v tomto státě.
- 26 Zatřetí, pokud jde o období zohledňované pro posouzení, zda zaměstnanec vykonává podstatnou část své činnosti v členském státě bydliště, předkládající soud si klade otázku, zda musí být omezeno na období, kterého se týká osvědčení A1, nebo zda může být případně prodlouženo tak, aby odpovídalo jednomu kalendářnímu roku. Článek 14 odst. 10 nařízení č. 987/2009 stanoví zohlednění situace předpokládané pro období následujících dvanácti kalendářních měsíců, aniž by však upřesňoval, od kterého okamžiku se tato doba počítá, a sice zda den ode dne, nebo od konce určitého období.
- 27 Nařízení č. 987/2009 neobsahuje žádné ustanovení o zohlednění doby předcházející dotčenému období. Podle Praktického průvodce Použitelnými právními předpisy v Evropské unii (EU), Evropském hospodářském prostoru (EHP) a ve Švýcarsku, který byl vypracován a schválen Správní komisí pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení a zveřejněn v prosinci 2013 (dále jen „Praktický průvodce“), by přitom výkon v minulosti mohl také být spolehlivým měřítkem budoucího chování dotyčného pracovníka.
- 28 Začtvrté si předkládající soud klade otázku, jaký prostor pro uvážení má příslušná instituce při vydávání osvědčení A1 za účelem určení, zda pracovník vykonává podstatnou část své činnosti v členském státě bydliště.

29 Za těchto podmínek se Hoge Raad der Nederlanden (Nejvyšší soud Nizozemska) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Jaké okolnosti nebo typy okolností jsou způsobilé k posouzení otázky podle čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009, zda osoba, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, vykonává podstatnou část své činnosti v členském státě bydliště, je-li jisté, že tato osoba tam vykonává činnost po 22 % své pracovní doby? Je k tomu nezbytné, aby: (i) okolnost měla přímou souvislost s výkonem činnosti, (ii) okolnost odkazovala na místo výkonu činnosti a (iii) z okolností bylo možné vyvodit kvantitativní závěry ohledně podílu činnosti vykonávané dotčenou osobou v členském státě bydliště na její celkové činnosti?
- 2) Musí nebo může být – s ohledem na odpověď na první otázku – při tomto posouzení zohledněno: (i) bydliště zaměstnance, (ii) místo registrace říční lodě, na níž zaměstnanec vykonává svoji činnost, (iii) sídlo vlastníka a provozovatele říční lodě, (iv) místo, kde se loď plavila v jiném období, kdy na ní zaměstnanec nepracoval a u zaměstnavatele ještě ani nebyl zaměstnán, (v) sídlo zaměstnavatele a (vi) místo, kde zaměstnanec nastupuje na palubu lodi a kde z lodi vystupuje?
- 3) Jaké období musí být do posouzení, zda zaměstnanec vykonává podstatnou část své činnosti v členském státě bydliště, zahrnuto?
- 4) Má příslušná instituce členského státu při určení použitelných právních předpisů určitý prostor pro uvážení, pokud jde o slovní spojení ‚podstatnou část své činnosti‘, jež je uvedeno v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 883/2004, který musí soudy v zásadě respektovat, a pokud ano, jaký je jeho rozsah?“

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 30 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda musí být čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 vykládán v tom smyslu, že za účelem posouzení, zda osoba, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, vykonává podstatnou část této činnosti v členském státě bydliště, má příslušná instituce možnost zohlednit jiné okolnosti, než je odpracovaná pracovní doba nebo odměna získaná v tomto státě.
- 31 Ze znění čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 vyplývá, že slovy „podstatná část zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti“ vykonávaná v členském státě se rozumí, že je zde vykonávána kvantitativně podstatná část všech činností zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, aniž by se nutně jednalo o hlavní část těchto činností. Pro určení toho, zda je podstatná část činností vykonávána v členském státě, budou zohledněny v případě zaměstnanecké činnosti pracovní doba nebo odměna. Podíl nižší než 25 % podle těchto kritérií je v rámci celkového hodnocení ukazatelem toho, že v příslušném členském státě podstatná část činností vykonávána není (rozsudek ze dne 19. května 2022, INAIL a INPS, C-33/21, EU:C:2022:402, bod 63).

- 32 Pochybnosti vyjádřené předkládajícím soudem vyplývají ze skutečnosti, že nizozemské znění čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 obsahuje výraz „*mede*“ („rovněž“) spolu se zmínkou o orientačních kritériích, která je třeba vzít v úvahu při určení, zda je podstatná část zaměstnání dotyčné osoby vykonávána v členském státě. Předkládající soud z toho vyvozuje, že lze připustit jiná kritéria než kritéria pracovní doby nebo odměny vyjmenovaná v tomto ustanovení.
- 33 Je přitom třeba konstatovat, že jiná jazyková znění čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009, zejména anglické, německé, francouzské nebo lotyšské znění výraz „rovněž“ neobsahují.
- 34 Podle ustálené judikatury nemůže formulace použitá v jedné z jazykových verzí ustanovení unijního práva sloužit jako jediný základ pro výklad tohoto ustanovení ani jí nemůže být přiznána přednostní povaha vzhledem k jiným jazykovým verzím. Takový přístup by totiž byl neslučitelný s požadavkem jednotného použití unijního práva. V případě rozdílů mezi různými jazykovými zněními musí být dotčené ustanovení vykládáno podle celkové systematiky a účelu právní úpravy, jejíž je součástí (rozsudek ze dne 25. března 2010, Helmut Müller, C-451/08, EU:C:2010:168, bod 38 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 21. března 2024, Cobult, C-76/23, EU:C:2024:253, bod 25 a citovaná judikatura).
- 35 Pokud jde o kontext právní úpravy, jejíž součástí je dotčené ustanovení, ze samotného názvu nařízení č. 987/2009 vyplývá, že má stanovit prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004. Článek 14 nařízení č. 987/2009 je nadepsán „Podrobnosti týkající se článků 12 a 13 [nařízení č. 883/2004]“ a jeho odstavec 8 byl přijat „[p]ro účely čl. 13 odst. 1 a 2 [nařízení č. 883/2004]“.
- 36 Při výkladu článku 14 nařízení č. 987/2009 je tedy třeba zohlednit články 12 a 13 nařízení č. 883/2004.
- 37 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ustanovení hlavy II nařízení č. 883/2004, nadepsané „Určení použitelných právních předpisů“, jejíž součástí jsou články 12 a 13 uvedeného nařízení, představují úplný a jednotný systém kolizních norem, jejichž cílem je nejen zamezení současnému použití vnitrostátních právních předpisů více členských států a komplikacím, které z toho mohou vyplývat, ale zároveň zabránění tomu, aby osoby, které spadají do působnosti tohoto nařízení, byly zbaveny ochrany v oblasti sociálního zabezpečení v důsledku neexistence právních předpisů, které by se na ně vztahovaly (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2023, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu, C-422/22, EU:C:2023:869, bod 50 a citovaná judikatura).
- 38 Jak vyplývá z bodů 1 a 45 odůvodnění nařízení č. 883/2004, jeho cílem je zajistit koordinaci mezi vnitrostátními systémy sociálního zabezpečení členských států, aby byl zaručen účinný výkon práva na volný pohyb osob, a přispět tak ke zvýšení životní úrovně a zlepšení podmínek zaměstnání osob pohybujících se v rámci Unie, a současně modernizovat a zjednodušit pravidla obsažená v nařízení č. 1408/71 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2020, AFMB a další, C-610/18, EU:C:2020:565, bod 63).
- 39 Tento cíl provádí čl. 11 odst. 1 nařízení č. 883/2004, který stanoví, že osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají v oblasti sociálního zabezpečení právním předpisům pouze jediného členského státu, které se určí v souladu s hlavou II uvedeného nařízení.

- 40 Kromě toho uvedený článek 11 v odst. 3 písm. a) stanoví zásadu, podle které se na zaměstnance činného na území některého členského státu vztahují právní předpisy tohoto členského státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2020, AFMB a další, C-610/18, EU:C:2020:565, bod 42).
- 41 Tato zásada je však formulována „[s] výhradou článků 12 až 16“ nařízení č. 883/2004, neboť v některých zvláštních případech by prosté použití uvedené zásady nemohlo zamezit administrativním komplikacím – jak na straně zaměstnance, tak na straně zaměstnavatele i orgánů sociálního zabezpečení – jež by mohly ztěžovat volný pohyb osob spadajících do působnosti uvedeného nařízení, ale mohlo by naopak takové komplikace vyvolat (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2020, AFMB a další, C-610/18, EU:C:2020:565, bod 43).
- 42 Mezi tyto zvláštní případy patří případ – uvedený v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 883/2004 – osoby, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech.
- 43 Článek 13 odst. 1 nařízení č. 883/2004 v písmeni a) stanoví, že na osobu, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, se vztahují právní předpisy členského státu, na jehož území má bydliště, vykonává-li podstatnou část své činnosti v tomto státě, zatímco v písmeni b) uvedeného ustanovení se uvádí, že na osobu, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech a nevykonává podstatnou část této činnosti v členském státě svého bydliště, se vztahují právní předpisy členského státu, na jehož území se nachází sídlo nebo místo podnikání podniku nebo zaměstnavatele.
- 44 Kolizní normy stanovené v čl. 13 odst. 1 písm. a) a b) nařízení č. 883/2004 zajišťují, pokud osoba vykonává zaměstnání ve dvou nebo více členských státech, že se nadále použijí právní předpisy jediného členského státu, a sice buď právní předpisy členského státu bydliště dotyčné osoby, vykonává-li v tomto státě podstatnou část své činnosti, nebo v opačném případě právní předpisy členského státu, ve kterém je usazen její zaměstnavatel.
- 45 Článek 13 odst. 1 písm. a) a b) nařízení č. 883/2004 tak spadá pod cíl připomenutý v bodech 37 a 38 tohoto rozsudku, neboť zjednodušuje pravidla zavedená předchozí právní úpravou a zároveň stanoví pravidla odchylná od pravidla členského státu zaměstnání obsaženého v čl. 11 odst. 3 písm. a) uvedeného nařízení přesně proto, aby se předešlo komplikacím, které by jinak mohly vyplynout z použití posledně uvedeného pravidla na situace spojené s výkonem činnosti ve dvou nebo více členských státech (viz rozsudek ze dne 16. července 2020, AFMB a další, C-610/18, EU:C:2020:565, bod 64).
- 46 Z tohoto hlediska mají odchylná pravidla stanovená v ustanoveních uvedených v bodě 43 tohoto rozsudku za cíl zajistit, aby v souladu s pravidlem jednoty použitelných předpisů připomenutým v bodě 39 téhož rozsudku podléhali zaměstnanci vykonávající činnosti ve dvou nebo více členských státech právním předpisům pouze jednoho členského státu, s tím, že za tímto účelem stanoví hraniční určovatele, které zohledňují objektivní situaci těchto pracovníků s cílem usnadnit jejich volný pohyb (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2020, AFMB a další, C-610/18, EU:C:2020:565, bod 65).
- 47 Právě s ohledem na tyto úvahy musí být čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 vykládán, pokud za účelem určení, zda je v členském státě vykonávána kvantitativně podstatná část všech činností pracovníka, odkazuje na pracovní dobu nebo odměnu.

- 48 V této souvislosti je třeba uvést, že poslední pododstavec čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009, podle kterého je třeba v rámci celkového posouzení situace dotyčného pracovníka ověřit, zda byla dosažena prahová hodnota 25 %, výslovně odkazuje na „výše uvedené“ kritérium, tj. v případě zaměstnání na kritérium týkající se pracovní doby nebo odměny, s vyloučením jakéhokoli jiného kritéria.
- 49 Okolnost, že toto ověření uvedených kritérií je prováděno v rámci celkového posouzení situace dotyčného pracovníka, neznamená, že je možné doplnit i jiná kritéria, ale že je třeba vzít v úvahu všechny činnosti, které uvedený pracovník vykonává v zaměstnaneckém poměru.
- 50 Kromě toho formulace tohoto ustanovení nevyvolává žádné pochybnosti o tom, že v případě, že je podíl dle kritéria pracovní doby nebo odměny nižší než 25 %, nelze dospět k závěru, že podstatná část zaměstnanecké činnosti je vykonávána v dotyčném členském státě.
- 51 Připustit, že se na pracovníka, který vykonával méně než 25 % všech činností v zaměstnaneckém poměru na území členského státu svého bydliště, mohou vztahovat právní předpisy tohoto státu na základě čl. 13 odst. 1 písm. a) nařízení č. 883/2004, by mohlo nejen popřít skutečnost, že hraniční určovatelé stanovení v člancích 12 až 14 tohoto nařízení, včetně určovatelů týkajících se členského státu bydliště, mají povahu odchylky, ale také vést k vytvoření nejistoty při uplatňování kolizních norem uvedených v hlavě II tohoto nařízení na úkor jednoduchosti, kterou mají tyto normy zavést pro používání hraničních určovatelů založených na objektivní situaci, v níž se dotyčný pracovník nachází.
- 52 Výklad, podle kterého podíl nižší než 25 % dle kritéria pracovní doby nebo odměny nelze kompenzovat zohledněním jiných kritérií, je dále potvrzen vysvětlivkami poskytnutými Praktickým průvodcem, což je dokument, který z povahy věci postrádá závaznou právní sílu. Praktický průvodce však představuje užitečný nástroj pro výklad nařízení č. 883/2004 a č. 987/2009. V části dokumentu týkající se pojmu „podstatné části“ činnosti je tak uvedeno, že je povinností zohlednit pracovní dobu nebo odměnu za účelem ověření, zda je prahová hodnota 25 % uvedená v čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 dosažena v členském státě bydliště, což by bylo ukazatelem toho, že podstatná část všech činností dotyčného pracovníka je vykonávána v tomto členském státě. Praktický průvodce sice uvádí, že je možné zohlednit i další kritéria, aniž je ovšem definuje, avšak ze všech uvedených konkrétních příkladů vyplývá, že výkon zaměstnání v členském státě bydliště, který představuje méně než 25 % pracovní doby nebo odměny, neumožňuje dospět k závěru, že se použijí právní předpisy tohoto státu.
- 53 Proto je třeba dospět k závěru, že čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 musí být vykládán v tom smyslu, že k tomu, aby bylo možné mít za to, že osoba vykonává podstatnou část svého zaměstnání v členském státě bydliště, musí být dosažena prahová hodnota 25 % pracovní doby nebo odměny za práci v tomto členském státě, aniž nesplnění výše uvedeného kritéria může být kompenzováno zohledněním jiných kritérií.
- 54 Z toho vyplývá, že v takovém případě, jako je případ dotčený ve věci v původním řízení, kdy je nesporné, že pracovník vykonával 22 % svého zaměstnání v členském státě bydliště, což je méně než prahová hodnota 25 % uvedená v čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009, na něj nelze uplatnit kolizní normu čl. 13 odst. 1 písm. a) nařízení č. 883/2004, takže je třeba určit použitelné právní předpisy v souladu s kolizní normou uvedenou v čl. 13 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení, které stanoví, že zaměstnanec podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území se nachází sídlo nebo místo podnikání podniku nebo zaměstnavatele.

- 55 Z výše uvedeného vyplývá, že za účelem určení, zda dotyčný pracovník vykonává podstatnou část zaměstnání ve státě svého bydliště, není namístě zohledňovat jiná kritéria.
- 56 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 musí být vykládán v tom smyslu, že za účelem posouzení, zda osoba, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, vykonává podstatnou část této činnosti v členském státě bydliště, je na příslušné instituci, aby v rámci celkového posouzení situace této osoby ověřila, zda je alespoň 25 % její pracovní doby nebo odměny za práci vykonáno nebo obdrženo v tomto státě. V této souvislosti není namístě přihlížet k jiným okolnostem nebo kritériím.

K třetí otázce

- 57 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, jaké období je třeba zohlednit, aby bylo možné v rámci celkového posouzení stanoveného v čl. 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 posoudit, zda dotčený pracovník vykonává podstatnou část svého zaměstnání v členském státě bydliště.
- 58 V tomto ohledu čl. 14 odst. 10 nařízení č. 987/2009 stanoví, že příslušné instituce zohlední situaci předpokládanou pro období následujících 12 kalendářních měsíců.
- 59 I když toto ustanovení neupřesňuje počátek běhu dvanáctiměsíční doby, kterou je třeba zohlednit, z jeho znění jasně vyplývá, že se jedná o následujících dvanáct měsíců, přičemž žádné ustanovení tohoto nařízení neodkazuje na předchozí situaci dotyčného pracovníka.
- 60 Vzhledem k tomu, že použití čl. 14 odst. 10 nařízení č. 987/2009 ve spojení s čl. 14 odst. 8 tohoto nařízení je vyhrazeno pro případy, kdy pracovník vykonává činnost ve dvou nebo více členských státech, je třeba mít za to, že výchozím bodem musí být okamžik zahájení činnosti ve dvou nebo více členských státech.
- 61 S ohledem na výše uvedené důvody je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 14 odst. 8 a 10 nařízení č. 987/2009 musí být vykládán v tom smyslu, že za účelem posouzení, v rámci celkového posouzení situace osoby, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, zda tato osoba vykonává podstatnou část své činnosti v členském státě bydliště, je třeba zohlednit její situaci předpokládanou pro období následujících 12 kalendářních měsíců.

Ke čtvrté otázce

- 62 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, jaký prostor pro uvážení má příslušná instituce členského státu při určování, zda pracovník vykonával podstatnou část svého zaměstnání ve smyslu čl. 13 odst. 1 nařízení č. 883/2004 v členském státě bydliště.
- 63 Vzhledem k odpovědi na první otázku není důvodné odpovídat na čtvrtou otázku.

K nákladům řízení

- 64 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

- 1) Články 14 odst. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 465/2012 ze dne 22. května 2012,

musí být vykládán v tom smyslu, že

za účelem posouzení, zda osoba, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, vykonává podstatnou část této činnosti v členském státě bydliště, je na příslušné instituci, aby v rámci celkového posouzení situace této osoby ověřila, zda je alespoň 25 % její pracovní doby nebo odměny za práci vykonáno nebo obdrženo v tomto státě. V této souvislosti není namístě přihlížet k jiným okolnostem nebo kritériím.

- 2) Články 14 odst. 8 a 10 nařízení č. 987/2009, ve znění nařízení č. 465/2012,

musí být vykládán v tom smyslu, že

za účelem posouzení, v rámci celkového posouzení situace osoby, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, zda tato osoba vykonává podstatnou část své činnosti v členském státě bydliště, je třeba zohlednit její situaci předpokládanou pro období následujících 12 kalendářních měsíců.

Podpisy